

JELENTÉS A GK LITURGIAI ÉS HIMNOLÓGIAI BIZOTTSÁGÁNAK 2018. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Főtiszteletű Zsinat!

Énekeskönyvünk megújításának folyamatában egy évvel ezelőtt készült el az a 92 új éneket tartalmazó gyűjtemény (Lélekkel és értelemmel II.), mely a Zsinat döntése nyomán idén februárban jelent meg. Miközben ennek megismertetésén és terjesztésén folyamatosan dolgoztunk az év során, a Zsinat tavaszi ülése elé vittük az új énekeskönyv – jelenlegitől eltérő – beosztására és számozására vonatkozó javaslatunkat, melyet a testület jóváhagyott. Most egységes szerkezetbe foglalva terjesztjük egyházunk legfőbb testülete elé azt a tervezetet, mely mind az eddigi (meghagyásra javasolt), mind a már elfogadott új énekeket tartalmazza. Vannak még előkészületben lévő, megvitatás alatt álló, munkában lévő további tételek is, ezért az elkészült mutató nem mondható lezárt kéziratnak, mindazáltal a tervezet a korábbiaknál sokkal határozottabb képet ad a várva várt új gyűjteményről.

Az új énekeskönyv Zsinat elé terjesztendő tervezetének kerete:

I. ZSOLTÁROK

I.1. *Genfi zsoltárok (1-150)*

I.2. *Zsoltárdicsérek (151-200)*

II. DICSÉRETEK

II. 1. *Az istentisztelet énekei (201-300)*

II. 1.1. Kezdőénekek

II. 1.2. Isten színe elé állás

II. 1.3. Főénekek

II. 1.4. Igéért való könyörgés

II. 1.5. Hitvallás és hálaadás

II. 1.6. Záróénekek

II.2. *Hitünk alapjai (301-350)*

II.3. *Az egyházi év énekei (351-600)*

II.3.1. Advent (Jézus eljövetele)

II.3.2. Karácsony (Jézus születése)

II.3.3. Óév-Újév

II.3.4. Epifánia időszaka (Jézus messiási küldetése)

II.3.5. Böjt

II.3.6. Nagyhét (Jézus szenvedése)

II.3.7. Húsvét (Jézus föltámadása)

II.3.8. Mennybemenetel

II.3.9. Pünkösd

II.3.10. Szentháromság vasárnapja

II.3.11. Reformáció, Anyaszentegyház

II.3.12. Keresztyén reménység (elmúlás, Krisztus visszajövetele, új teremtés)

II.4. *Egyéb ünnepek énekei* (Himnusz, Szózat, Magyar ének)

II.5. *Napszaki énekek* (601-700)

III. LELKI ÉNEKEK (A keresztyén élet énekei) evangelizációkra, bibliaórákra, ifjúsági és egyéb közösségi alkalmakra (701-től)

Megújuló énekeskönyvünk a tavasszal elfogadott elvek alapján egyházi énekeink három nagy csoportját fogadja magába. Az első csoport a *zsoltárok* – mint Isten igéjéhez legközelebb álló énekes imádságok – melyet a genfi psalterium, valamint a mi magyar reformációnkat is alapvetően meghatározó további zsoltárdicséreték csoportja alkot. (Énekeskönyvünk dicséretrészéből ide gyűjtött énekeket további új tételekkel bővítve egészül ki 200-ra a zsoltárénekek csoportja.)

A *dicséreték* alkotják énekeskönyvünk fő gerincét. E rész első fő csoportja (a mostani 151-200 közötti *Foháskodások*-hoz hasonlóan) istentiszteleti rendünk szerint adja elénk az ünnepi időközön kívül ajánlható énekeket, miközben megújuló – gazdagodó – liturgiánk új elemeit (*Isten színe elé állás, Hitvallás és hálaadás*) is tartalmazza. A *Hitünk alapjai* a két sákramentumhoz kapcsolódó énekeken kívül egyéb alapvető hitigazságokhoz és szentírási helyekhez (pl. Miatyánk, Boldogmondások) kapcsolódó énekek gyűjtőfejezete.

Az *Egyházi év* kifejezés használatával a nagyobb ünnepek mellett az azokat körülölelő ünnepi időkre is hangsúlyt kívánunk helyezni. Új elem itt az *Epifánia időszaka* megnevezés, mely Jézus születésének ünnepét követően az ő messiási küldetéséről szól, ahogyan erre már Ravasz László is rávilágított. A *Egyházi év* két utolsó alfejezete az őszi hónapokban hangsúlyosabban elénk kerülő gondolatköröket járja körül. Az egyiknek a reformáció hónapja ad teret, a másik az egyházi évet lezárva az elmúlás-örök élet témájának. Ide helyeztünk néhány új, temetéseken is használható éneket. A református hagyományunkban régebben külön énekgyűjteményt (halottasok), majd 1921-ben és 1939-ben külön fejezetet alkotó *Halottas énekek*-nek nem szánánk elkülönített részt. Főleg városi környezetben tapasztalható, hogy temetés alkalmával legfeljebb a jobban ismert, hitvalló énekek szólalnak meg, ilyenek énekeskönyvünk különböző részeiben megtalálhatók. (Fontos lenne a későbbiekben a temetési liturgia pontosabb, kötött elemeket is tartalmazó kidolgozását és ennek rögzítését. Ugyanez vonatkozik a keresztelési, konfirmációs, úrvacsorai rendeken kívül az esküvői istentisztelet, valamint a napszaki áhítatok átgondolására, megújítására s, mely azonban már egyértelműen liturgikai kérdés és feladat.)

Énekeink harmadik nagy részét a *lelki énekek* alkotják, melyek a hívő keresztyén élet témái (könyörgés, bűnbánat, megtérés, hála a kegyelemért, bizalom Istenben, szolgáló élet) szerint sorra kerülő újabb keletkezésű, inkább egyéni, mint közösségi hangú, az egyéni hitéletről tanúskodó énekeket tartalmaznak.

Tervezetünk végén sorszám nélkül sorakozik két énekcsoporthoz: a népdalzsoltárok, valamint a Lélekkel ... II-ben szereplő „Ifjú egyház” énekei. További megfontolások tárgya, hogyan kapcsolódjanak ezek, illetve még más rétegénekek (pl. a sajátos gyülekezeti alkalmakra való, bővebb válogatást adó advent-karácsonyi énekek) a „hivatalos” énekeskönyvhöz – ezért nem sorszámoztuk e tételeket. Ehhez kapcsolódva ismét megfogalmazódott körünkben, amit a Lélekkel ... I. füzeté így fogalmaz: „... az egyháznak a szűkebb értelemben vett istentiszteleti éneklésen túl is kiemelt felelőssége van az iránt, ami imádkozásban, éneklésben a gyülekezetekben történik. Az énekeskönyv-szerkesztéshez kapcsolódnia kell az egyházi éneklés és a zenei élet egészét segítő munkának képességekkel, kiadványokkal, énekgyűjteményekkel, kórus- és más zenei programokkal.”

Megjegyzések a mellékelt énekeskönyvi mutatóhoz:

1. A mellékelt tervezetben a címfelirat először a jelenlegi állás szerinti új sorszámot, majd a 48-as és 96-os énekeskönyv szerinti számot tartalmazza. (Egyetlen szám esetén ez a 48-asra vonatkozik, ha az ének csak a 96-osban található, akkor azt MRÉ rövidítés jelzi.) Kék színnel jelöltük a jelenlegi énekeskönyvünkhöz képest új énekeket.
2. Nem vettük be, de külön jegyzékként, cím és sorszám szerint felsorolva csatoljuk a tavasszal elhagyásra javasolt dicsérek pontos listáját. Egyetemes énekeskönyvünk sajátos – 48-astól eltérő – anyagából most csak a Magyarországon egyértelműen használandó énekeket vettük be. Új énekeskönyvünk most elsősorban az anyaország és Felvidék számára készül, szélesebb körű kiterjesztése esetén természetesen a teljes Kárpát-medencei magyar reformátusság énekeit és az egyetemes énekeskönyv (MRÉ) ezt tükröző énekanyagát is bele kell foglalni.
3. Minden ének az elsődlegesen éneklésre ajánlott dallammal látható, szükség esetén alcímben jelöltünk más lehetséges (többnyire könnyebb) dallamot.
4. Lehetőség szerint minden ének egy oldalra kerül, legalábbis egymással szembeni elhelyezésben – még akkor is, ha ezért majd sorrendi változtatásra lenne szükség. Amennyiben a lapozás kikerülhetetlen, a dallam ismét szerepelni fog az új oldalon.
5. A dallamok most még nem a végleges kottaképpel, végleges hangnemben láthatók, ezek pontosítására a következőkben kerülhet sor. A lejegyzésénél az eddig megszokott kottakép mellett figyelembe kell venni zenei szempontokat, valamint európai konvenciókat, kialakult és bevált szokásokat is. A zsoltárok, de más, hasonló korból való dallamok is „alla breve”, azaz negyed helyett félhang értékű alapegységgel olvasandók. Utóbbit vagy ütemmutató jelzi, vagy (annak hiányában) a kezdő sor fölött kiskottával elhelyezett fél értékű hang.
6. Az énekszövegek itt még gyakran a kotta alatt szerepelnek és csak az előkészítő füzetből vettek láthatók versszerű szedéssel. Jelen tervezet szövegei még nem korrektúrázottak, még betűhibát is tartalmazhatnak.

A fentieket, mint bizottságunk munkájának mostani eredményét bizalommal ajánlja figyelmükbe

Budapest, 2018. október 26.

Dr. Fekete Károly
püspök
a bizottság elnöke

Dr. Bódiss Tamás
egyházzenei vezető
a bizottság előadója